

Naturvernforbundet
i Nordland

v/ Frode Solbakken, leder
8646 Korgen
e-post: nordland@naturvernforbundet.no

Dag Johansen, styremedlem og saksbehandler
8613 Mo i Rana
e-post: dag.johansen@helgelandssykehuset.no

11.07.2023

Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø
e-post: sfnopost@statsforvalteren.no

Kopi:
Miljødirektoratet
7485 Trondheim
e-post: post@miljodir.no

Klage på vedtak 2023/29428 "Dispensasjon for etablering av utslippsledning i Saltstraumen marine verneområde" av 20.06.2023
Klagefrist: 11.07.2023

Dagen før 10-årsdagen for opprettelsen av Saltstraumen marine verneområde vedtok Statsforvalteren i Nordland dispensasjon for Gnist Arkitekter AS til å legge ut en 110 mm utslippsledning for kloakk og gråvann til 10 meters dyp i Saltstraumen marine verneområde fra et omsøkt hyttefelt på 22 hytter ved Fløberget i Bodø kommune. Dispensasjonen for etablering av avløpsledningen inkluderer også selve kloakkutslippene med fosfor og nitrogen som vil komme via et renseanlegg. Naturvernforbundet i Nordland påklager herved Statsforvalterens vedtak og krever dette opphevet. Vi ber videre om at klagesaken får oppsettende virkning til den er avgjort i Miljødirektoratet.

Innledningsvis vil vi bemerke at vedtaket gir et signal om fremme av hytteutbygging og dens ødeleggende konsekvenser for naturmangfoldet, i dette tilfellet sågar i et sårbart marint verneområde. Statens representant i Nordland gir med dette dispensasjonsvedtaket stikk motsatte signaler av hva sentrale myndigheter, regjeringen ved Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet, fremmer for tiden som konsekvens av Norges forpliktelser i Naturavtalen fra Montreal og våre klimaforpliktelser overfor EU (1). Det er påfallende at Statsforvalteren misbruker egne uttalelser fra 10 år gamle saksforberedelser som begrunnelse for dispensasjonen (2), jf. siste avsnitt side 2 i vedtaket der det står: "Dette fordi det var en sentral premiss ved etableringen av det marine verneområdet at vernet ikke skulle være til hinder for *boligbygging* (vår kursivering) og stedsutvikling på land i Saltstraumområdet." Med respekt å melde så dreier boligbygging seg om noe helt annet enn hyttebygging. Boligbygging handler om primærbehov. Hyttebygging er rene luksusbehov. Og stedsutvikling handler ikke minst om merkevarebygging for Saltstraumen, at verneområdet med verdens kanskje sterkeste tidevannsstrøm kan forsvare og beholde sin status som, sitat fra §1 Formål i verneforskriften: "...uten større grad av ytre påvirkning, og at området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning." Dispensasjonsvedtaket strider imot formålet for vernet, noe også Statsforvalteren innrømmer i vedtaket på side 2, samme avsnitt.

1. Statsforvalteren har gitt dispensasjon til kloakkavløp fra en hytteplan som ikke er vedtatt i Bodø kommune

Av de tilsendte sakspapirene vi mottok fra Statsforvalteren 26. juni går det fram at det i gjeldende reguleringsplan for Fløberget hyttefelt fra 1998 (planID 1804_42) er regulert inn 10 hytter, omtalt som "Dagens status" i søknaden fra tiltakshaver Gnist Arkitekter AS. Eller rettere 11 hytter inkludert tre hytter som allerede står på Fløberget, ifølge notatet "Fløberget, Saltstraumen. Oppstart av arbeid med detaljreguleringsplan" forfattet av Gnist Arkitekter den 31.01.2022 (3). Det tilhørende plankartet er undertegnet av Bodø kommune med påføringen "Saksbehandling etter plan- og bygningsloven".

Plan for 22 hytter derimot omtales i søknaden fra Gnist Arkitekter AS som "Fremtidig utvikling" og på denne måten, sitat: "I ny plan (PlanID 2021010) er det regulert inn 22 hyttetomter samt naust...." som om dette er et vedtatt faktum. Men det vedlagte plankartet for hytteplanen med 22 hytter er kun signert tiltakshaver selv og påført betegnelsen "Ideprosjekt". Det er vanskelig å tolke dette annerledes enn at reguleringsplan for 22 hytter ved Fløberget ikke er behandlet og ikke foreligger i Bodø kommune. Dette er også i overenstemmelse med skrivet fra Gnist Arkitekter den 31.01.2022.

Statsforvalteren har dermed gitt dispensasjon for utslippsledning og kloakkutslipp til en hytteplan som ikke er vedtatt og godkjent av Bodø kommune. Dispensasjonen, hvis den blir stående, vil på den annen side kunne bli brukt i saksbehandlingen i kommunen som et argument for planforslaget fra Gnist Arkitekter AS, dvs. for en politikk som Norges internasjonale forpliktelser og myndighetene krever en slutt på.

2. Dispensasjonsvedtaket strider imot §1 Formål og §3 Vernebestemmelser i verneforskriften for Saltstraumen marine verneområde

Som nevnt så innrømmer Statsforvalteren selv at dispensasjonsvedtaket strider imot §1 Formål i verneforskriften, jf. siste avsnitt side 2, sitat: "Tiltaket strider riktignok med målsettingen om å beholde verneområdet uten større grad av ytre påvirkning, men dette har vi vurdert å ikke vektlegge." Og begrunnelsen er altså kun henvisningen til merknadsbehandlingen i 2013 om "boligbygging og stedsutvikling", en begrunnelse som ikke er relevant i forhold til hyttebygging og særlig ikke i dagens virkelighet med naturkrise, klimakrise, Norges nye internasjonale forpliktelser og aktuell miljøpolitikk.

Arbeidet for en oppdatert forvaltningsplan for Saltstraumen marine verneområde ble satt i gang med høring av en oppstartmelding fra Statsforvalteren i januar 2021. Det kom inn i alt 13 innspill som i all hovedsak gikk på innskjerping av vernet. Noen vedtatt forvaltningsplan foreligger ennå ikke, men Statsforvalteren kom senere i 2021 med følgende oppsummering av innspillene til oppstartmeldingen (4) der vi siterer fra side 4:

"Det er åpenbart at et strengere vern ville være positivt for både fiskebestander og sjøfugl. Det er imidlertid gjort politiske avveininger om at den nasjonale marine verneplanen, som Saltstraumen marine verneområde er en del av, skal være et mildt vern der tradisjonell bruk av sjøområdene ikke skal påvirkes av vernet.....Det marine vernet er hovedsakelig et vern mot irreversible tiltak som etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler (vår understrekning), mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring, utslipp av kjølevann fra land og oppankring av andre ting enn båter."

Statsforvalterens oppsummering av innspillene til en forvaltningsplan i 2021 er i tråd med §3 Vernebestemmelser i verneforskriften og bør ha større forvaltningsmessig vekt enn Statsforvalterens begrunnelse for dispensasjonen til Gnist Arkitekter AS knyttet til en

merknadsbehandling fra 2013 som ikke har relevans for hyttebygging, spesielt ikke i dagens politiske virkelighet. Derfor må det være §3 som må legges til grunn for avgjørelsen, dvs. avslag.

3. Verneforskriften forøvrig gir ikke rom for dispensasjon – saksbehandlingsfeil i Statsforvalterens vedtak

Vi siterer videre fra verneforskriftens §3: "Bestemmelsene i §3 er ikke til hinder for:.....9. Drift og vedlikehold av *eksisterende* (vår kursivering) kloakkanlegg." Altså ikke nye kloakkanlegg.

Og §5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser punkt 3 sier at "Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til....3. Legging av kabler og rørledninger, så langt som mulig samlet i korridorer." Det er denne hjemmelen Statsforvalteren har benyttet seg av i dispensasjonsvedtaket. Men som Statsforvalteren selv skriver i vedtaket, sitat: "Når forskriftene bruker formuleringer som "kan gi tillatelse til" eller "kan gi dispensasjon til" betyr ikke det at forvaltningsmyndigheten skal gi dispensasjon, men at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om en søknad gir grunnlag for dispensasjon."

Kriteriene for å kunne gi dispensasjon står i §6 Generelle dispensasjonsbestemmelser. Naturvernforbundet vil påpeke at Statsforvalteren i dispensasjonsvedtaket har unnlatt å vurdere kriteriene i verneforskriftens §6 korrekt for her står det: "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven §48." Statsforvalteren skriver jo at dispensasjonen strider med målsettingen om å beholde verneområdet uten større grad av ytre påvirkning, altså strider med verneformålet, men har vurdert å ikke vektlegge dette, som det står. Da skulle Statsforvalteren ha vektlagt et av de andre hensynene i §6 for å kunne gjøre dispensasjonsvedtaket så som å påberope sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Når dette ikke er gjort, så oppfatter Naturvernforbundet at det må foreligge saksbehandlingsfeil og at vedtaket derfor er formelt ugyldig.

På den annen side er det ikke mulig å se for seg at en evt. utslippsledning med kloakkutslipp fra et hyttefelt skulle kunne begrunnes med noe slags sikkerhetshensyn eller vesentlig samfunnsinteresser.

4. Naturfaglige innvendinger

Saltstraumen marine verneområde er allerede betydelig påvirket av inngrep og forurensning, særlig fosfor-, nitrogen-, tungmetall- og mikroplastutslipp via tidevannet fra seks åpne oppdrettsanlegg i Skjerstadvjorden i tillegg til organisk forurensning fra landbruk og bebyggelse forøvrig. Oppdrettsnæringen er "storleverandør" av fosfor og nitrogen til havmiljøet i Norge, rundt fem ganger så mye som fra kommuner, landbruk og industri til sammen i 2020, 11836 tonn/år mot 2314 tonn/år (5). Statsforvalteren burde derfor innrette sin forvaltning på å redusere utslipp og påvirkning istedenfor å øke dette, f.eks. ved å legge en plan for å få oppdrettsanleggene i Skjerstadvjorden inn i lukkede anlegg og å oppgradere de eksisterende kommunale kloakkanleggene. Vi minner også om at fosfor- og nitrogenutslipp i havet kan aldri gjenvinnes og at verden styrer mot en fosformangelkrise (6).

Et kloakkrensingsanlegg som omsøkt av Gnist Arkitekter AS vil ikke stoppe fosfor- og nitrogenutslipp fra dette. Her er det på sin plass å minne om at Saltstraumen marine verneområde også omfatter vannsøylen, jf. §2 Geografisk avgrensning 2. ledd, 2. setning der det står, sitat: "Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen." Hvis hyttefeltet realiseres, så vil en mer naturvennlig løsning og en løsning i tråd med verneforskriften være forbrenningstolett på hver enkelt hytte, evt. septik samt infiltrasjonsanlegg ut i grunnen for gråvannet.

5. Sannsynlig presedensvirkning for både Saltstraumen og andre marine verneområder

Dersom Statsforvalteren / Miljødirektoratet velger å opprettholde dispensasjonsvedtaket for utslippsledning og kloakkutslipp for Fløberget hyttefelt ut i Saltstraumen marineverneområde, er det svært sannsynlig at et slikt vedtak vil få presedensvirkning både for Saltstraumen og andre marine verneområder. Sikkert er det i så fall at fremtidige tiltakshavere vil vite å benytte seg av et slikt dispensasjonsvedtak, et moment forvaltningsmyndighetene må ta med i vurderingen når avgjørelsen skal tas i denne saken.

6. Konklusjon

Ut fra punktene 1. – 5. ovenfor mener Naturvernforbundet i Nordland at forvaltningsmyndighetene må oppheve Statsforvalterens dispensasjonsvedtak 2023/29428 av 20.06.2023 vedr. tillatelse for Gnist Arkitekter AS til å legge utslippsledning med tilhørende kloakkutslipp ut i Saltstraumen marine verneområde. Dette er særlig begrunnet i manglende lovhjemmel for vedtaket, jf. våre punkt 2. og 3. ovenfor, at dispensasjonsvedtaket bidrar til å fremme hyttebygging m/ konsekvenser stikk imot sentrale myndigheters politikk, Saltstraumens allerede store miljøbelastninger og den sannsynlige presedensvirkningen for Saltstraumen og alle marine verneområder i Norge.

Med hilsen

Naturvernforbundet i Nordland

v/ Frode Solbakken, leder

og

Dag Johansen, styremedlem og saksbehandler

Referanser:

- (1) <https://www.nationen.no/ber-kommunene-ta-grep-om-hyttebygging-perverst/s/5-148-341379>
- (2) Merknadsbehandling verneplan for Saltstraumen, kapittel 7.3.3.3 side 37, sitat:
"Fylkesmannen viser til at det har ikke vært noe ønske om å legge begrensninger for boligbygging og stedsutvikling på land i området rundt Saltstraumen i forbindelse med marin verneplan."
- (3) https://webhotel3.gisline.no/GisLinePlanarkiv/1804/2021010/Dokumenter/1804_Rp_2021010_Fl%C3%B8berget_kunngj_20220131.PDF
- (4) <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-nordland/blokker-nordland/miljo-og-klima/verneomrader/forvaltningsplaner-for-verneomrader/forvaltningsplan-for-saltstraumen-marine-verneomrade/oppsummering-av-innspill-til-oppstartmelding.pdf>
- (5) Miljødirektoratet rapport M-2174/2021 "Kildefordelte tilførsler av nitrogen og fosfor til norske kystområder i 2020 – tabeller, figurer og kart" side 14 og 15
- (6) <https://www.theguardian.com/environment/2019/sep/06/phosphate-fertiliser-crises-threatens-world-food-supply>